

EFSA 19. TSE/BSE Bilimsel Ağ Toplantısı

Toplantıda ilk sunu bir prion hastalığı olan Chronic Wasting Hastalığının zoonoz potansiyeli üzerine yapılan sunum olmuştur. Hastalık geyiklerde ani ölümler ve sinirsel semptomlarla karakterize süngerimsi bir beyin hastalığıdır. Hastalık 1970'li yıllarda ilk kez Kuzey Amerika'da görülmesinin ardından 1990'larda İskandinav bölgesindeki yabani ve yarı yabani geyikgiller familyasından hayvanlarda da ortaya çıkmıştır. Şimdiye kadar yapılan çalışmalarda insanlara bulaşıp bulaşmadığı konusunda çelişkili bulgulara ulaşılmıştır. Örneğin kapsamlı bir çalışmada insan organlarına yapılan ekimler negatif sonuç verirken iki avcının avladığı geyik etini yemesinin ardından Crutzfeld Jakob Hastalığına yakalanması da rapor edilmiştir. Tüm bunların ışığında EFSA'nın hastalıkla ilgili son görüşü hastalığın şu anda bir tehlike oluşturmadığı fakat riskin bulunduğu yönündedir, bu yüzden izleme çalışmaları devam ettirilmelidir. Ayrıca sürekli etkene maruz kalma da ileride hastalığın ilerlemesine yol açma potansiyeli yaratmaktadır. Son olarak da Kuzey Amerika'daki prionların insanlarda hastalık oluşturmaya İskandinav'da rastlananlardan daha yatkın olduğu yönünde görüşler bildirilmiştir. Bundan dolayı İsveç'te hastalık spontan CWD olarak isimlendirebileceği önerilmektedir.

Ardından Kanada'da TSE hastalıklarıyla ilgili sunum yapılmıştır. İlk defa İngiltere'den ithal edilen hayvanlarda başlayan klasik BSE vakaları yoğun tarama çalışmaları sonucunda 2007 yılında WOAİ kontrol statüsünü ve 2021'de ihmal edilebilir statüsünü kazanmışlardır. BSE kontrol programının içinde taramalar, ithalat düzenlemeleri, SRM düzenlemeleri ve yem yasakları uygulanmıştır. Bunun yanında scrapie izleme, keçi genotiplendirme ve CWD programları bulunmaktadır. Buradaki çalışmalarda göze çarpan bir uygulama yetiştiricilerin hastalık bildirimlerini ve görülen klinik semptomları girdikleri telefon uygulamasının olmasıdır. Yetiştiricilerin bu sistemi kullanarak ücretsiz veteriner hizmeti alması ve gerektiğinde ücretsiz rendering tesislerine hayvanlarının taşınması uygulamaya geri bildirim girilmesi açısından destekleyici olmaktadır.

Önemli bir gelişme, 2024 yılı Mayıs ayında İskoçya'da klasik BSE görülmesi olmuştur. Bununla ilgili olarak ülkede gerçekleştirilen epidemiyolojik araştırma detaylı olarak anlatılmıştır. İnceleme için enfekte hayvanın doğum yaptığı işletmeye kadar gidilmiştir (ilk 24 aylık dönem beslenme ve maternal bulaşma açısından önemlidir). Bu dönemde enfekte hayvan ortak otlama alanında otlamıştır. Epidemiyolojik araştırmanın sonucu olarak düşük olasılık ve yüksek bir belirsizlik içeren birkaç potansiyel açıklama getirilmiştir, bunlar: siloda bulaşık yemlere maruz kalma, anneden bulaşma ve doğum ekipmanları, önceki BSE salgınından sığır gömülmesi yoluyla BSE etkenlerine çevresel maruz kalma olarak sıralanmıştır.

ANSES laboratuvarından Thomas Maignien, kesim sonrasında toplanan sığır yağ dokusuyla ilişkili BSE riskini değerlendirmeyi amaçlayan çalışmasıyla ilgili bulguları sunmuştur. Karkasların ayrılması sırasında prion enfekte materyal başlıca omurga kemiği kıymıklarının veya omurilik çıkıntılarının kontaminasyonu yoluyla iç yağlara karışabileceği değerlendirilmektedir. Şu anda BSE açısından yağ dokusu düşük veya ihmal edilebilir riskli olarak kabul edilmekte, ama söz konusu kontaminasyon riskinden dolayı ANSES tarafından yağ dokusunun ruminant yemlerinde tamamen yasaklanması önerilmektedir.

Nathan Meijer, Wageningen Gıda Güvenliği Enstitüsü (Hollanda) araştırma grubunun yaptığı ve yakın zamanda iki makalede yayınlanan çalışmalarını toplantıda sunmuştur. Buna göre TSE yol haritası-3 olarak adlandırılan bazı yem düzenlemelerinin yapılabileceği belirtilmiştir. Burada böceklerden elde edilen ürünlerin hayvan yemleri olarak kullanılabileceği üzerine tartışmalar şekillenmiş, tür adaptasyonu ya da yemlerde DNA görülmemesi gibi hususların bu kullanımın kesin olarak güvenli olduğu yönündeki şüpheleri gidermemektedir.

WOAH, son oylamalarına göre, 53 üye ve 3 bölge ihmal edilebilir risk durumuna ve 4 üye 2 bölge kontrollü risk durumuna sahiptir. İngiltere'deki BSE vakasının ardından, bilimsel komite ülkede aynı risk durumunun sürdürülmesine karar vermiştir. EFSA'dan Angel Ortiz ve WOAH'dan Natalie Moyen, WOAH kodları ve BSE gözetimine ilişkin AB mevzuatı arasındaki farkları anlatmışlardır. Yeni WOAH kodlarında, BSE testi için önce hayvanların klinik geçmişe sahip olması gerekirken AB yaş sınırına dayalı bir kota koymaktadır. AB gerekliliklerine uyum varsa, WOAH bölümünün gereklilikleri otomatik olarak karşılanmış olmaktadır.

